

עת"א 64935/06/17 - רפאל אביטן, נגד שרות בתי הסוהר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

19 יולי 2017

עת"א 64935-06-17 אביטן(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כב' השופט ד"ר רון שפירא, סגן נשיא

העותר	רפאל אביטן, (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד קלוגרמן (סניגוריה ציבורית)
נגד המשיבים	1. שרות בתי הסוהר 2. מדינת ישראל ע"י עו"ד גב' ענת לכיש

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים:

העותר הגיש עתירת אסיר שעניינה בתנאי חופשה שנקבעו בעניינו והינם שונים מאלו שנקבעו בעניינו בעבר.

העותר מרצה עונש מאסר למשך 20 שנים בגין עבירות מין, חטיפה ואיומים. עד היום ריצה כ-19 שנות מאסר. כיום משויך לקטגוריה ב-1 והוא מבקש לשלבו בסבב חופשות באותם תנאים שהושתו עליו בעבר. חופשותיו של העותר הופסקו למשך למעלה משנה לאחר שנפתח נגדו תיק בגין עבירות אלימות שבוצעו לכאורה במהלך היותו בין כתלי הכלא. בעקבות החלטת בימ"ש זה מיום 21.5.2017 בעת"א 21998-04-17 הוחזר העותר לסבב חופשות, אך זאת בתנאים מגבילים שנקבעו ע"י גורמי שב"ס, כגון מעצר בית ומפקחים צמודים.

כאמור, העותר טוען כי יש לשלבו בסבב חופשות באותם תנאים שהושתו עליו בעבר. נטען כי התיק שנפתח נגדו יכול שיסתיים בזיכוי. כן נטען כי במסגרת חופשותיו מנסה העותר להסדיר את חייו ולפעול למען שיקומו וחזרתו האפשרית לחברה בקרוב לקראת שחרורו בעוד כשנה. נטען כי במהלך כל החופשות בעבר לא נטען מעולם כי הפר תנאי מתנאי החופשות ולא הועלתה כל טענה המעלה חשש למסוכנות לעצמו או לאחרים, זאת כאשר הוא שהה בחופשות בתנאים מינימאליים ללא צורך במעצר בית או מפקחים צמודים והוא עמד בהם. נטען כי המשיב עצמו לא עמד בתנאי הפקודה כאשר ביטל את החופשות למשך למעלה חצי שנה בניגוד להוראות הפקודה.

המשיב טוען כי על פי פקודת הנציבות 04.40.00, העוסקת בחופשות אסירים, אסירים המסווגים לקטגוריה ב-1 הם אסירים שכל יציאה שלהם לחופשה מותנית באישור אח"מ/קמב"ס וכפופה לתנאים מגבילים מבין התנאים המפורטים בנספח א' לפקודה שייקבעו על ידי אח"מ/קמב"ס. פקודת הנציבות מתווה את התבחינים והתנאים ליציאת אסירים

לחופשה על פי מדדים שונים הנוגעים, בין היתר, לחומרת העבירה שבה הורשע האסיר, להתנהגותו בבית הסוהר, יתרת מאסרו, מידת מסוכנותו ועוד. כמו כן, בהתאם לפקודת החופשות, אסיר שחופשותיו הופסקו, מכל סיבה שהיא, לתקופה של שישה חודשים ומעלה, דינה של יציאתו לחופשה ראשונה לאחר ההפסקה כדין יציאה לחופשה ראשונה. נטען כי הוראות הפקודה מאפשרות למשיב לבחון את שילובו המחודש של אסיר שחופשותיו הופסקו מכל סיבה שהיא בסבב חופשות בצורה מדורגת ומפוקחת עד לקבלת רמת אמון מצטברת שתביא לבסוף לשילובו בהתאם לאגף בו הוא משובץ. המשיב טוען כי מדובר באבחנה מוצדקת שנועדה לתכלית ראויה וכי הוא נוקט במידתיות נכונה עת הוא משלב את האסיר בחופשות במשורה תוך שהוא בוחן ומשכלל את ההשלכות הנובעות מכך.

המשיב טוען כי בקשת העותר אינה עולה בקנה אחד עם סדרי הניהול שנקבעו על ידי הגורמים המקצועיים בשירות בתי הסוהר, עליהם הוטלה האחריות הכבדה לניהול מתקני הכליאה. המשיב טוען כי נסיבותיו הפרטניות של העותר אינן מצדיקות החרגה או סטייה לקולא ממדיניות המשיב ונהליו. נטען כי רצף העבירות והדו"חות המשמעותיים שהעותר צבר לחובתו הינו חריג בהיקפו ומהווה סממן להדרגתיות המתבקשת בשילובו מחדש בחופשות. כן נטען כי מדובר במי שנגדו תלוי ועומד כתב אישום נוסף בגין עבירות אלימות שביצע במאי 2016 בהיותו בין כתלי הכלא. נטען כי לא מן הנמנע שייגזר נגדו מאסר נוסף ואף זאת נלקח בחשבון לעניין שיקולי המסוכנות והתנאים שנקבעו לו בעת הוצאתו המחודשת לחופשה. עוד נטען כי ביום 2.7.17 מסרה משטרת ישראל חוות דעת עדכנית לעניין התנאים שהוטלו על העותר ובה פורט כי בשל חלוף כשנה מחופשתו האחרונה של העותר נערכה הערכת מסוכנות מחודשת לגביו והוחלט להחזירו לסבב חופשות תחת תנאים מגבילים, זאת גם בשל הנסיבות בגינן נעצרו חופשותיו וסטטוס התיק והוחלו עליו תנאי הגבלה מחמירים יותר: מעצר מוחלט וכן 2 ערבים צמודים. הוא הושב לתנאים התחלתיים כנהוג בקטגוריה ב-1, אך משטרת ישראל תבחן את התנהלותו במשך מספר חופשות ובמידה ויעברו ללא חריג תשקול בחיוב הקלה הדרגתית בתנאיו. נטען כי אין זו הפעם הראשונה שנעצרו חופשותיו של העותר וגם בפעמים קודמות חזר בהדרגתיות. נטען כי קרו גם מקרים בהם איחר לחזור בשעה מחופשה. כן נטען כי החלטת המשיב סבירה, מידתית ואחראית ותואמת את פקודת המשיב ואין כל פגם המצדיק התערבות.

העותר עצמו טען שגורמי שב"ס מתנכלים לו בגלל שהוא מגיש עתירות ועומד על זכויותיו. טען ש-15 שנה הוא יוצא לחופשות ולא הפר את תנאי החופשות. טען שהוא מבקש לצאת ולהשתקם, כי עשה דרך והוא נקי מסמים קרוב ל-17 שנים. מבקש לאפשר לו לצאת ולהכין עצמו לשחרור.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת החומר שהוגש לעיוני הגעתי למסקנה כי יש לדחות את העתירה שכן לא ניתן לקבוע בנסיבות המקרה כי החלטת המשיב הינה בלתי סבירה או כי נפל בה פגם המצדיק התערבות, כל זאת בכפוף להערות שיפורטו להלן.

ראשית, ראוי להזכיר את עקרונות הביקורת השיפוטית על החלטות שעניינם בקביעת תנאי חופשות אסירים, כפי שפורטו לאחרונה ברע"ב 3600/17 **אדוארד שימנוב נ' שירות בתי הסהר** (17.6.2017):

"...שיקול הדעת בקבלת ההחלטה בעניין יציאת האסיר לחופשה הוא של שירות בתי הסוהר. בית

המשפט לא יחליף את שיקול דעתו של שירות בתי הסוהר בשיקול דעתו שלו, אלא הוא בוחן האם שיקול הדעת הופעל באופן סביר ועל יסוד שיקולים ענייניים בנסיבות המקרה [רע"ב 3019/98 מדינת ישראל נ' ארזי, פ"ד נב(2) 743, 747 (1998); רע"ב 9/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (4.4.2012); רע"ב 6862/16 פוקס נ' שירות בתי הסוהר, פסקה 8 (7.12.2016)]."

כאמור, סיווגו של העותר שונה והוא הוצא מסבב חופשות בשל תקרית אלימה שארעה בין כתלי בית הסוהר. בגין תקרית זו הוגש כתב אישום והתיק מתנהל וטרם הסתיים בהכרעת דין. כפי שנקבע במסגרת עתירות קודמות שהגיש העותר, נראה כי אין מדובר בתקרית שכל כולה מונחת לפתחו של העותר. כן נקבע בעבר במסגרת עתירות קודמות כי לא היה מקום לעצור את חופשותיו לתקופה שמעבר לתקופה שנקבעה בנהלים ובימ"ש זה הורה למשיב להחזיר את העותר לסבב חופשות. בימ"ש זה אף עמד בהחלטות קודמות על מערכת היחסים העכורה בין העותר לבין גורמי שב"ס וטענותיו של העותר להתנכלות מצד גורמי שב"ס.

ההחלטה להחזיר את העותר לסבב חופשות תחת תנאים מגבילים ובהדרגה להסיר את התנאים המגבילים, לאחר שיושב האמון, איננה מהווה החלטה בלתי סבירה או בניגוד לנהלים או לדין. כפי שציינתי בהחלטתי מיום 28.6.2017, לגורמי שב"ס והמשטרה הסמכות, כמו גם החובה, לבחון לפני כל הוצאת אסיר לחופשה אם יש נתונים חדשים לעניין אותו אסיר שיש בהם כדי להשפיע על הערכת מסוכנות ומכלול השיקולים שיש להביא בחשבון בעת הוצאת אסיר לחופשה. על כן, אין מקום בנסיבות העניין לקבוע כי נפל בהחלטה, מעצם העובדה ששונו תנאי החופשה, פגם המצדיק התערבות.

עם זאת, לאור הרקע העובדתי שתואר לעיל, ומאחר שמדובר באסיר שבמשך כ-15 שנה יצא לחופשות ללא הפרות, למעט איחור של כשעה בשעת החזרה לטענת המשיב, ובנסיבות העניין, כאשר מדובר באסיר שריצה את הרוב המוחלט של עונשו ועתיד להשתחרר בעוד כשנה (כאשר לעניין כתב האישום החדש שנפתח לא ידוע אם יזוכה או יורשע, ולעת הזאת עומדת לו חזקת החפות), נראה כי ניתן לנסות ולזרז את הליך בחינת הצורך במגבלות שנקבעו לעת יציאתו לחופשות.

בחינת עניינו של אסיר, גם אם מדובר בבחינה מחודשת, אינה יכולה להיעשות בהתעלם מבסיס הנתונים שנצבר בעניינו של אותו אסיר לאורך מאסרו, ובמיוחד כאשר מדובר באסיר המרצה מאסר כה ממושך. בהתאם, יש להביא בחשבון לעניין זה את הניסיון שהצטבר בעניין יציאותיו לחופשה בעבר וכן את העובדה שחופשותיו נשללו לתקופה שמעבר לתקופה הקבועה בנהלים ולו היה המשיב מחזיר את העותר לסבב החופשות בהתאם לנהלים במועד, ייתכן כי כעת כבר היה מסיים העותר את הליך החזרה ההדרגתי לחופשות ללא הגבלות. משטרת ישראל בחו"ד עדכנית שמסרה ביום 2.7.17 ציינה כי תבחן את התנהלותו של העותר במהלך מספר חופשות ובמידה ויעברו ללא חריג תשקול בחיוב הקלה הדרגתית בתנאיו. נראה כי ניתן לקצר הליך זה של בחינה מחודשת, וזאת על רקע הניסיון שהצטבר בעניינו של אסיר זה בעת יציאותיו לחופשות בעבר.

סיכום:

מהטעמים שפורטו, סבורני כי בנסיבות אלה לא נפל בהחלטה להטיל מגבלות על יציאותיו של העותר לחופשה פגם

המצדיק התערבות, שכן מדובר בהחלטה סבירה ובהתאם לדין ולנהלים. זאת בכפוף לכך שגורמי שב"ס והמשטרה יבחנו את התנהלותו של העותר וישקלו לצמצם או להסיר את המגבלות, בשים לב להתנהגותו בעבר בעת יציאה לחופשות במשך שנים רבות ובשים לב לכך שחופשותיו הופסקו מעבר לתקופה הקבועה בנהלים ובדין ובימ"ש זה קבע כי ההחלטה שלא להחזירו לסבב חופשות הינה בלתי סבירה והורה להחזירו לסבב חופשות.

ראוי כי בנסיבות העניין יבחנו גורמי המקצוע בשב"ס ובמשטרה את האפשרות לקצר את משך בחינת עניינו של האסיר ואת האפשרות להחזירו לתנאי חופשה כפי שנקבעו בעניינו בעבר, וזאת מוקדם ככל שניתן.

בשולי האמור יוער כי העותר ציין כי הקלה בתנאי חופשותיו חיונית לצורך הסדרת שיקומו לאחר מאסרו הממושך. ראוי שגם עניין זה יובא בחשבון ויבחן ע"י גורמי רש"א וגורמי הטיפול של שב"ס, הכל כדי לסייע לאסיר להשתלב בצורה חיובית בחברה בעת שסיים מאסר שמשכו ארוך.

העתירה נדחית, בכפוף לאמור לעיל.

המזכירות תעביר עותק פסק דין לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתנה היום, כ"ה תמוז תשע"ז, 19 יולי 2017, בהעדר הצדדים.

ד"ר ר. שפירא, ס. נשיא